

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

353 *Kys. A. S.* Miksi nykyään jätetään muutamia ihmisiä, jotka koko voimallaan pyrkivät tulemaan paremmiksi ja jalommiksi ja tahtovat työskennellä ihanteensa eteen, yksinään ponnistelemaan, kokonaan oman onnensa nojaan aineellisen ja henkisen avun tarpeessa, pyrkimään ja tekemään erehdyksiä, joitten korjaamiseen taas kuuluu vuosia? Miksei sellaiselle ihmiselle anneta tilaisuutta paremmin työskennellä ihanteittensa toteuttamiseksi, jos kerran pitää uskoa, että on loppumattoman rakkauden omaavia viisauden mestareita, jotka kaikesta pitävät huolen? Vai kuuluuko se niiden ihmisten karmaan, ettei heitä voida auttaa tehokkaammin, kun näyttää siltä, ettei siihen auttamiseen usein tarvittaisi kuin joku pieni ohje, joka säästäisi ihmiseltä monta tarpeettomalta näyttävää erehdystä.

Vastaus. Viisauden mestarit pitävät kyllä „kaikesta“ huolen, mutta yksilöitä he auttavat ainoastaan siinä määrin kuin yksilöt herättävät heidän huomiotaan. Ei suuri viulutaiteilija esim. ota vasta-alkajaa opettaakseen; vasta-alkajalle kelpaa opettajaksi pienempikin viuluniekka. Mutta pitkälle itsensä kehittäneelle ja lahjakkaalle oppilaalle mestarisoittajakin jonkun tunnin voi antaa. Tämä on asiain luonnollista kulkua eikä „rakkautta“ loukkaavaa. Samansuuntainen on suhde viisauden mestarien ja ihmisten välillä. Niinkauvan kuin me voimme jotakin elämältä, toisiltamme ja itseltämme oppia, niinkauan emme kaipaa mestarein apua. Elämä on juuri se koulu, jossa he näkymättöminä opettavat. Tietysti olosuhteet, joihin synnymme, ovat meidän karmaamme, mutta meidän ihmisten tehtävä on voittaa karmamme. Sitä varten meillä nytkin on olemassa teosofinen liike, että yhteisvoimin voittaisimme monta vaikeutta henkisen kehityksemme tiellä.

354 *Kys. A. S.* Onko oikein, että ihminen, joka nykyoloissa ei voi tehokkaasti toimia itsensä kehittämiseksi ja muiden auttamiseksi, jättää henkiset pyrkimiset sivuseikaksi ja alkaa ensin kokoamaan maallista tavaraa sen verran, että sen saatuaan voisi paremmin auttaa itseään ja muita, sillä kahta herraa ei voi yhtäaikaa palvella – jos rikkautta tahtoo nykyään, niin kyllä silloin täytyy jättää kaikki itsensä jalostaminen?

Vastaus. Kahta herraa ei tosiaan voi palvella. Jos rikkautta tahtoo itselleen, silloin kyllä henkiset asiat jäävät syrjään. Mutta miksikä mennä äärimäisyyksiin? Eikö voi tyytyä vähempään? Vähempään sekä aineellisesti että henkisesti? Mitä taloudellisia velvollisuuksia on ottanut päälleen, ne on suoritettavat. Mitä aikaa yli jää, sitä käytettäköön henkiseen kehitykseen. Samalla on luotava mielessä kuva ihanteellisesta asiantilasta, semmoisesta elämästä, jota itselleen toivoisi ja joka ei saa mennä mahdollisuusrajojen ulkopuolelle, ei siis perustua mahdottomiin haaveihin ja toiveihin, – lyhyesti sanoen tämänsuuntainen ihanne: sitä ja sitä työtä tahdon tehdä,

sillä siihen minulla on kykyä, ja niin ja niin paljon tahtoisin työlläni ansaita, sillä se on oikeus ja kohtuus; ansiotani ja vapaata aikaani käyttäisin sitten siihen ja siihen henkiseen työhön . . . Olkoon ihmisen nykyinen tila minkäläinen tahansa, kyllä hänen ihanteensa toteutuu aikoinaan.

(Tietäjä 1917 Tammikuu N:o 1, s. 50-51)

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

355 Kys. A. A. Ihminen saa sakramenttien avulla henkisiä voimia, sanoo Mrs. Besant. Sakramenttien suurta merkitystä terottaa myös Thomas Kempis. Olisiko siis kirkonoppi oikeassa? Mutta eiväthän kaikki uskovaiset esim. ehtoollisen nauttimisesta elä paremmin Jeesuksen käskyjen mukaan?

Vastaus. Olen tähän kysymykseen vastannut „Jeesuksen salakoulu“ nimisen kirjani viimeisessä luvussa: „Pyhä ehtoollinen“, jota pyydän kysyjää lukemaan.

356 Kys. A. A. Rudolf Steiner sanoo kokeneen opetuksen olevan hyödyllisen etsijälle. Onko sellaista opetusta Suomessa saatavissa?

Vastaus. Teosofinen kirjallisuus sitä tarjoaa. Muunlaista opetusta ei etsijä alkutaipaleilla kaipaa. Sitä käsittääkseni toht. Steinerkin tarkoittaa, sillä teosofis-salatieteelliset kirjat ovat juuri „kokoneiden opetuksia“.

357 Kys. A. A. Miksi ei „Yleinen Veljeys ja Teosofinen Seura“ tunnusta Mrs. Besantin johtamaa „Teosofista Seuraa“ teosofiseksi? Onhan totuus kaikkialla sama ja eihän voi otaksua, että Raja Yoga-koulun teosofinen opetus olisi ristiriidassa sen kanssa, mitä täällä olemme tottuneet lukemaan karmana ja jälleensyntymisenä? Mikä siis on synnä alkuperäisen Seuran hajoamiseen kahteen osaan?

Vastaus. Teosofista maailmankatsomusta kannattavat ja teosofisia oppeja tunnustavat useammanlaatuiset teosofiset yhdistykset, judgeläiset, tingleyläiset, kristillisteosofiset, antroposofiset y. m., jotka enimmäkseen ovat syntyneet siten, että toisesta tai toisesta syystä joukko jäseniä on eronnut Teosofisesta Seurasta ja perustaneet oman riippumattoman yhdistyksensä. Syyt ovat ulkonaisesti katsoen olleet enemmän tai vähemmän personallista laatua, mutta tarkemmin tutkittaessa näkyy eroavaisuuksia käsitteissäkin, esim. siitä, miten teosofiaa on toteutettava käytännössä. Mitä erittäin „Yleiseen Veljeyteen“ tulee, olen sen syntymisestä kertonut teosofisissa muistiinpanoissa Tietäjässä 1915.

385 Kys. A. A. Kirjassa „Elementär teosofi“ sanotaan, että H. P. Blavatsky määräsi seuraajakseen William Q. Judgen ja tämä taas Katherine Tingleyn. Tähän asti olen luullut perustajan valinneen presidentiksi H. S. Olcottin. Kuinka on asianlaita?

Vastaus. Mainitsemanne kirja on nähtävästi „Yleisen Veljeyden“ julkaisema ja tarkoittaa, että H. P. Blavatsky valitsi eroteeriseksi seuraajakseen W. Q. Judgen; semmoinen on näet Y. V:n kanta. Teosofisen Seuran presidenttiä H. P. Blavatskyn ei suinkaan tarvinnut määrätä. T. S:n presidenttinä sen perustamisesta saakka oli H. S. Olcott, „perustajapresidentti“. Hän kuoli vuonna 1907 ja silloin valitsi Teosofinen Seura hänen seuraajakseen Mrs. Annie Besantin. Madame Blavatsky ei koskaan ollut T. S:n presidenttinä. Mutta Madame Blavatsky oli perustanut n. k. esoteerisen koulun, jonka ulkonainen pää hän itse oli kuolemaansa saakka. Edustajakseen Amerikassa hän oli nimittänyt W. Q. Judgen, ja kuollessaan hän jätti kaikki esoteeriset paperinsa Mrs. Besantille samoin kuin sen okkultisen sormuksensa, josta hän muutamille oppilailleen oli sanonut, että hän antaisi sen esoteeriselle seuraajalleen.

359 Kys. A. A. Tarkotetaanko meditaatiolla ensin ajatusten hillitsemistä yleensä, sitten johdonmukaista ajattelua, jossa ajatukset seuraavat toisiaan luonnollisesti, hyvin toimivan assosiaation avulla?

Vastaus. Tarkotetaan, vaikka esoteerisissa ja okkultisissa mietiskelyharjoituksissa sitäpaitsi määrätään, mitä asioita on mietiskeltävä. Edellämäinittujen kahden asteen lisäksi on vielä kolmas, korkein ja tärkein, n. k. kontemplationi, jossa mietiskely saavuttaa huippunsa ja varsinaisen päämääränsä.

360 Kys. A. A. Eräs ystäväni sovitti otaksunsa Suuren Kohtalon Lain toiminnan itsekasvatuskysymykseen siten, ettei hänen kannata hillitä tekojaan, koska kohtalo kuitenkin määrää, mitä hän tulee tekemään. Ja jos hän rupeisikin, niin sekin olisi kohtalon vaikutusta eikä hänen. Miten tarkkaan karma määrää ihmisen toiminnan? Eikö itsekasvatustyön alkaminen juuri osota Minän itsenäisen toiminnan heräämistä karman aikaansaamaa alemmaa persoonallisuutta vastaan?

Vastaus. Osottaa epäilemättä. Alempi persoonallisuutemme on juuri karmamme; itse me olemme vapaita. Karma ei määrää toimintaamme. Toimintamme on vapaa. Mutta ihminen luovuttaa usein vapautensa omalle alemmalle itselleen. Ja sitten tuntuu hänestä, että hän on orja ja että kohtalo määrää hänen askeleensa!

361 Kys. A. A. Onko koulutyö asetettava totuuden etsinnän edelle? Vai onko edellinen käsitettävä karman aikaansaamaksi velvollisuudeksi, joka totuuden etsinnän takia juuri on huolellisesti täytettävä ahkeralla luvulla?

Vastaus. Koulutyötä ajatellen sanon: „ei oppi ojaan kaada“, mutta samalla lisää: „onnellinen se ihmissielu, jonka totuuden etsimishalu herää jo koulupenkillä“. Lukekoon läksynsä, lukekoon samalla muuta j. n. e., mutta ylläpitäköön tasapainoa molempien välillä ja itsessään.

362 Kys. A. A. Voiko liittyä johonkin T. S:n looshiin olematta kuitenkaan itse pääyhdistyksen jäsen, ja miten liittyminen tapahtuu?

Vastaus. Looshin jäsen on aina samalla koko Seuran jäsen. Sitä vastoin voi olla n. k. irtojäsen olematta looshin jäsen. Irtojäseneksi liittyminen tapahtuu ylisihteerin

kautta, looshijäseneksi looshin puheenjohtajan kautta. Jäseneksi pyrkijä tarvitsee kaksi „kummia“, kaksi vahaa jäsentä puoltajakseen; alaikäinen sitäpaitsi holhoojansa kirjallisen suostumuksen.

(Tietäjä 1917 Maaliskuu N:o 3, s. 145-147)

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

363 Kys. A. A. Mitä tarkotetaan uskolla esim. Johanneksen evankeliumissa?

Vastaus. Kreikkalaisessa tekstissä käytetty sana *pistis* merkitsee luottamusta. Uskoa Jeesukseen esim. merkitsee luottaa hänen johtoonsa: luottaa siihen, että kun „tekee niinkuin hän käskää“, saavuttaa totuuden ja autuuden.

364 Kys. A. A. Jos Adyariin ei voi päästä asumaan muut kuin ne, joilla on varma toimeentulo, niin miten on niitten laita, joilla on ansiotyönsä kotimaassaan, jos muuten olisivat arvollisia Adyarissa opiskelemaan?

Vastaus. Heidän kai pitäisi käydä siellä laina- tai lahjarahoilla. Muuten Adyariin pääsevät opiskelemaan ainoastaan semmoiset asianomaisten ylishteerein suosittamat henkilöt, joilla on määrätty suunnitelma tehdä teosofista työtä kotimaassaan, sittenkun ovat Adyarissa käyneet opissa.

365 Kys. A. A. Jos Suomessa on Besantin ja Steinerin salakoulun oppilaita, niin tapahtuuko opetus astralisesti, ja jos heidän opetuksensa voi olla puutteellista, niin eikö voi pyrkiä jonkun Mestarin oppilaaksi, kun he kerran kaikkia etsijöitä pitävät silmällä?

Vastaus. Kaikki oppilaat pyrkivät Mestareiden opetuslapsiksi. Besantin ja Steinerin esoteeriset koulut ainoastaan valmistavat oppilaita. Oppilas voi tietenkin valmistautua yksinäänkin. Salatieteellinen opetus annetaan luonnollisesti korkeammissa maailmoissa.

366 Kys. A. A. Mrs. Besant sanoo Tietäjässä, että Mestari Jeesus elää enimmäkseen Libanonissa syyrialaisessa ruumiissa. Ketä tässä tarkotetaan? Kristustako vai entistä oppilasta Jeesus Natsaretilaista? Eikö Mestareilta voisi saada tietää maailman opettajan tulosta?

Vastaus. Libanonissa asuu Mestari Jeesus, ei Kristus. Eiköhän se, mitä tiedetään maailman opettajan tulosta, ole saatu alkuaan Mestareilta.

367 Kys. H. K. Kuinka ovat ensimmäiset ihmiset oikein alkunsa saaneet? Miten me olemme silloin voineet jälleen syntyä, kun meitä ei ole ollut yhtään? Se on

minulle aivan käsittämätöntä. Tietäjässä on niin vaikeatajuisia lukuja, ettei näin vasta-alkaja pääse niihin oikein syventymään, eikä ole ketään, joka ohjaisi.

Vastaus. Ylläoleviin kysymyksiin vastaavat semmoiset kirjat kuin „Enkelein lankeemus“, „Ihminen, mistä ja miten?“ Ensimmäiset inhimilliset olennot symmytettiin tälle maapallolle siten, että erään edellisen pallon (n. k. kuun) kehittyneimmät ihmiset ajatuksen ja tahdon voimalla erottivat itsestään varjomaisen olennon: täten sai alkunsa n. k. ensimmäinen juurirotu. Kehotan arv. kysyjää tutustumaan teosofiseen kirjallisuuteen niin perinpohjaisesti kuin mahdollista; sitten Tietäjäkin joka kohdassaan käy ymmärrettäväksi.

368 Kys. A. A. Mitä oli tuo „lahkolaisten“ „sisäinen sana“, johon uskoivat enemmän kuin raamattuun ja josta kirkkohistoriassakin luetaan?

Vastaus. Se oli ja on sitä „elävää sanaa“ joka „Jumalan suusta lähtee“ ja joka kaikuu ihmisen omassa sielussa totuuteen ja rakkauteen kehottavana äänenä.

369 Kys. K. S. Olisiko viidennen käskyn eli tappamisen kielteinen muoto toteuttava eläimiinkin nähden? Siinä tapauksessa ei saisi kotieläimiäkään tappaa, ennen kuin ne vanhuuttaan itse kuolevat. Se olisi mielestäni käytännössä mahdoton toteuttaa. Vasikoita sekä muutakin nuorta karjaa täytyy myös liiallisen lisääntymisen tähden jo nuorenakin tappaa. Tästä johtuu vielä toinenkin kysymys: jos ei karjaa tapettaisi, niin mikä korvaisi nahan tarpeen? Jos vielä ulottaisi tämän kysymyksen vahingollisiin petoeläimiin vieläpä kirppuihin ja luteisiininkin, eikö niitäkään saisi tappaa ja hävittää? Eikö käärmeitä saisi tappaa?

Vastaus. Vastatessamme tähän kysymykseen täytyy meidän tehdä ero kahden teosofisen näkökannan välillä, henkisen ja älyllisen; henkinen on ehdoton, idealistinen, jyrkkä, muutamien mielestä „itämainen“; älyllinen on sovitteleva, realistinen, käytännöllinen, „länsimäinen“. Buddhanusko on esim. edellisellä kannalla: tappaminen on ehdottomasti kielletty, siis vahingollistenkin eläinten, kuten kärpästen, rottien j. n. e. tappaminen. Ihmisen henkiminuus ehdottomasti kasvaa voimakkaasti, jos hän tätä periaatetta käytännössä noudattaa. Hän ei silloin pidä muuta mielessä kuin totuuden ihannetta, jota hän ei pienimmästäkään määrässä tahdo loukata. On selvää, että tällainen ihanne sopii sängen harvoille ihmisille varsinkin länsimailla. Sentähden onkin olemassa toinen periaate: järkipäiväinen ja hyötyä katsova, joka sanoo, että vahingollisia eläimiä luonnollisesti on hävitettävä. Salatieteellinen tutkimus todentaa esim., että kirput, lutikat, kärpäset, rotat y. m. eivät ole Jumalan luomia, vaan ihmisten pahojen ominaisuuksien, laiskuuden, siivottomuuden, huolimattomuuden j. n. e. synnyttämiä. Jos kaikki ihmiset äkkiä muuttuisivat täydellisiksi, häviäisi kaikki paha luonnostakin; mutta koska tämä ei voi tapahtua, täytyy pahan hävittäminen tapahtua vähitellen. Mitä kotieläimiin tulee, on olemassa selvä väliaste, jota yhä useammat ihmiset alkavat noudattaa: lopettaa lihan syönti. Sitä myöten voisi vähentää kotieläinten pitoakin. Tämä on kuitenkin käytännöllinen ja

suurtaloudellinen kysymys, jota ei käden käänteessä kykene ratkaisemaan. Kehitys kyllä itse aikaa myöten neuvoo, miten on meneteltävä. Omasta puolestani en tahdo koko tässä kysymyksessä asettua minkäänlaiselle jyrkälle kannalle. Onhan sitä paitsi tällä hetkellä ravintokysymys maailmassa polttavimpia ja arimpia päivän kysymyksiä.

370 Kys. M. S. Onko Kristuksen uskovilla parempi olo astralimaailmassa kuin uskomattomilla? Onko helvettiä olemassa semmoisena kuin raamatussa sitä kuvaillaan? Tuleeko tuomiopäivää, jossa kaikki sielujen kierto loppuu ja joutuuko toiset hyvään ja toiset pahaan paikkaan silloin? Voisinko puhutella isäni henkeä ja missä sitä saisi puhutella?

Vastaus. 1. Ihmisen parempi tai huonompi olotila henkimaailmassa riippuu siitä, millainen hän itse on ihmisenä; „usko“ ei sinään merkitse mitään, mutta merkitsee paljonkin, jos se maallisen oloajan aikana on vaikuttanut puhdistavasti ja nostavasti ihmisen persoonalliseen elämään. 2. Helvettejä eli tuskan tiloja, jossa on „itkua ja hammasten kiristystä“, on olemassa monenlaisiakin, mutta ei yhdessäkään niistä ihmissielu ole ikuisesti: ne ovat sielun puhdistustiloja; ei raamattukaan puhu iankaikkisesta helvetistä, vaan aionisesta, s. o. yhden aikakauden kestävästä. 3. Tuomiopäiviä on monenlaisia: a) kuolemanhetki on tuomiopäivä, b) syntymisen hetki on, ja c) ihmiskunnan kehityksessä tulee hetki, jolloin, laiskimmat ja vähimmän kehittyneet sielut „jäävät luokalle“, s. o. erotetaan muusta ihmiskunnasta odottamaan vastaisia kehitystilaisuuksia (n. k. viidennen kierroksen kriisi). 4. Isänne henkeä olette epäilemättä puhutelleet astralitasolla fyysisen ruumiinne nukkuessa; tässä maailmassa seurustelunne vainajan kanssa kävisi päinsä ainoastaan n. k. mediumin välityksellä.

371 Kys. A. A. Onko astrologia sopusoinnussa karman herrojen toiminnan kanssa, s. o. antavatko he minän jälleen yhtyä ruumiiseen sinä kuukautena, joka sille kuuluu karmallisten ominaisuuksiensa nojalla?

Vastaus. Epäilemättä, eikä ainoastaan kuukautena, vaan päivänä ja hetkenä.

372 Kys. A. A. Mitä Jeesus tarkoitti „uskolla hänen nimeensä“ ja kokoontumisella „hänen nimeensä“.

Vastaus. Kristusta. „Jeesus, jonka nimi on Kristus.“ Kristus on jumalallinen nimi. Kts. esim. „Kirkonopin teosofia“.

373 Kys. A. A. Mitä johtuu tuo muinaiskansojen usko siihen, että vainajatkin tarvitsevat maallista hyvyttä?

Vastaus. Mahdollisesti siitä tiedosta, että ravinnon haju ja maku vaikuttaa eetteriruumiin ja niin muodoin on ravinnon sielullisena puolena. Kuoleman jälkeen vainaja ensin on puettuna eetteriruumiin, ja kansa päätti siitä, että hän – vainaja – vielä saattoi tulla osalliseksi hautaan pantujen ruoka-aineiden hajusta ja

mausta. Tämä tietenkin oli taikauskoa – ja vielä suuremmassa määrässä oli taikauskoa luulo, että vainaja todella saattoi nauttia ravintoa, – sillä semmoiseen aistilliseen toimintaan kyetäkseen olisi vainajan pitänyt materialisoitua.

374 Kys. A. A. Onko kukaan Mestari omakätisesti kirjottanut jonkun kirjan?

Vastaus. Korkeimmat Mestarit, kuten Kristus ja Buddha, eivät liene mitään kirjottaneet, mutta ovathan esim. maailman pyhät kirjat korkeiden vihittyjen kirjottamia.

375 Kys. H. L. Eräänä yönä jouduin äkisti tiedottomaan tilaan, semmoiseen, jossa en milloinkaan ole ollut. Kaaduin permannolle ja huomasin olevani ulkona ruumiistani ja herättelin itseäni ylys. Mikä on tällainen sairaus?

Vastaus. Kutsumme sitä eetteriruumiin erkanemiseksi fyysillisestä. Se tapahtuu henkilölle, jolla on mediumistiset taipumukset.

(Tietäjä 1917 Touko- ja Kesäkuu N:o 5-6, s. 240-244)

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

376 Kysymys. A. V. Löytyykö aurinkokunnan Logosta korkeampia olentoja? Jos aurinkokunnat ovat atomeja linnunratajärjestelmissä, niin pitäisi linnunratajärjestelmän haltian olla korkeampi Logosta, kuten Logos on korkeampi ihmistä, joka on ruumiinsa mikrokosmoksen atomien haltia. Ilmeneekö aurinkokunnan Logos suoraan salatusta jumaluudesta, jolloin ihmisenkin pitäisi ilmetä samalla tavoin, vai ilmeneekö kaikki itseään korkeammista olennoista?

Vastaus. Löytyy tietenkin aurinkokuntain Logoksia korkeampia olentoja, niinkuin kysyjä sanoo esim.: linnunratajärjestelmän mittaamaton Logos. Korkein on n. k. ensimmäinen universaalinen Logos, joka on yhtä iankaikkisesti Absoluutin kanssa ja samalla kaiken ilmennyksen perusta. Aurinkokuntain y. m. Logokset samoinkuin ihminen (eli ihmisen monaadi) ovat kaikki sisimmältään kotoisin tästä Absoluutin kanssa yhtä olevasta ensimmäisestä yleisestä Logoksesta, vaikkakin heidän ilmenemissensä tapahtuu eri asteissa ja toisten välityksellä.

(Tietäjä 1917 Heinä- ja Elokuu N:o 7-8, s. 290-291)

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.

377 Kysymys. A. V. Onko sanottava „Suomen kansallishaltia“ vaiko „Suomen Kansallishaltiatar“? Millä nimellä hänet Suomen kansa paraiten omistaisi?

Vastaus. Mielestäni olisi eksyttävä käyttää naisellista muotoa „haltiatar“. On kyllä tapana kansojen kesken puhua kansallishengestä jonkinlaisena naisolentona. Puhutaan Sveasta, Germaniasta j. n. e. ja kuvataan sitä taiteessa naisen muodossa. Samalla tavalla on ajateltu vertauskuvallisesti, että Suomi olisi nuori nainen – „Suometar“. Tämä on kuitenkin kansankin puolelta tarkotettu vain runolliseksi mielikuvaksi. Ei kukaan usko, että Svea, Germania, Suometar todella olisi olentona olemassa. Meidän käsityksemme kansallishaltiaista on sitä vasten tarkotettu vastaamaan todellisuutta; on todella olemassa henkimaailmassa yli-inhimillinen joukkominän tapainen olento, jota kutsumme kansallishaltiaiksi. Mutta tämä olento ei ole nainen sanan meikäläisessä merkityksessä. Meidän kannaltamme katsoen se pikemmin on sukupuoleton olento, vaikka voimme siinä erottaa ominaisuuksia, joita kutsuisimme toisessa miehellisiksi, toisessa naisellisiksi. Saksan kansallishaltia esim. on sukupuoleton olento, jolla on miehen henkiset tunnusmerkit, Venäjän kansallishaltialla sitä vastoin on naisellisia tunnusmerkkejä. Suomen kansallishaltia on ikäänkuin sisäiseltä pinnaltaan nainen, mutta syvemmillä mies, ollen itse asiassa tietysti sukupuoleton. Sentähden puollan haltia-muotoa; sukupuolta ei siinä sanassa ole yhtä paljon painostettu kuin sanassa haltiatar.

378 Kysymys. K. S. Miten teosofian kannalta ymmärretään Ap. t. 4: 12, jossa Jeesus Natsarealaista sanotaan ainoaksi autuuden tieksi ja nimeksi kuin taivaan alla on ihmisille annettu, ja kumminkin on todettu, että löytyy muitakin teitä autuuteen ja nimiä yhtä arvokkaita, kuten Buddha, Krishna, Zoroaster y. m.?

Vastaus. Autuuden teitä on näennäisesti monta, mutta todellisuudessa yksi. Autuuteen vievä tie kulkee meidän itsemme kautta. Autuus on jumalassa ja jumala on sisin itsemme. Mutta miksikä ei sitä ainoata tietä kutsuttaisi monella nimellä, eri paikoissa, eri aikoina? Milloin se tie on Kristus, milloin se on Buddha. Mutta todellisuuden kannalta, meidän oman kokemuksemme kannalta, Kristus silloin on sama kuin Buddha – tietä vain on kutsuttu eri nimellä, nimellä, joka on saatu siltä joka ensinnä näytti meille tien.